

EEN 18DE EEUWSE MUNTSCHEAT ONTDEKT TE LANDEGEM

Een tiental jaren geleden (1970-72 ?) werd tijdens verbouwingswerken aan de woning van de familie Mouton in de Kerkstraat te Landegem (Oost-Vlaanderen, arrondissement Gent) bij het graven een zilveren muntschat ontdekt. De uit 178 18de eeuwse zilverstukken bestaande vondst werd ons door de familie Mouton voor identificatie overgemaakt en we danken de eigenaars voor hun bereidwillige medewerking bij het tot stand komen van deze studie. Zoals gebruikelijk bij zilveren muntschatten uit de 18de eeuw, is ook de vondst van Landegem samengesteld uit muntstukken afkomstig uit enerzijds de verschillende muntsteden van het Oostenrijks keizerrijk en uit anderzijds de talrijke muntslagplaatsen bedrijvig tijdens de regering van de Franse koningen Lodewijk XV en Lodewijk XVI.

Deze ná 1797 (het recentste jaartal teruggevonden op de stukken - zie catalogus nummers 93, 101 en 102) aan haar schuilplaats toevertrouwde muntvondst toont duidelijk aan dat op het einde van de 18de eeuw de vroegere zilveren muntsoorten van het dukatonsysteem omzeggens uit de omloop verdwenen waren. Door de muntordonnantie van 19 juli 1755 had de Muntjunta immers beslist de dukaton en onderverdelingen te vervangen door de lichtere hele en halve kroon. Opmerkelijk in de samenstelling van deze schat is het hoog percentage halve denominaties ten opzichte van de hele en dit zowel voor de muntsoorten uit het Oostenrijks keizerrijk als voor die uit het Frans koninkrijk. Het is geenszins uitgesloten dat de samensteller selectief te werk gegaan is, maar de reden hiervoor is moeilijk te achterhalen.

Op numismatisch vlak leverde de studie van de muntvondst van Landegem een paar nieuwigheden op en liet zij ons tot op heden onbeschreven stempelvarianten optekenen. Dit is het geval voor een Brusselse halve kroon van 1759 op naam van keizer Frans I (catalogus nr. 19) met als voorzijdeomschrift *FRANCIS. D: GRATIA/ROMAN. IMPERAT. S. A. engelencopje* en als keerzijdeomschrift *GERM. JERO. REX LOTH. BAR. MAG. HST. DUX 1759*. Een dergelijke interpunctie in de voorzijdelegende was niet gerepertorieerd terwijl een identieke keerzijdelegende vooralsnog slechts teruggevonden was op halve kronen vervaardigd van 1761 tot en met 1765.

Een andere Brusselse halve kroon van 1758 op naam van keizerin Maria-Theresia (catalogus nr. 24) toont een onbekend gebleven voorzijdeomschrift omwille van het ontbreken van enige punctuatie na de afkorting *REG* (engelencopje *MAR. THERESIA. U: G. R. IMP. GERM. HUNG. BOH. REG*). De tot nog toe gepubliceerde halve kronen van 1758 hadden het voormeld omschrift maar dan met *REG*: op het einde.

Twee in de vondst aangetroffen Franse *1/2 écus aux Lauriers* worden niet opgenomen in het werk van Gadoury en Droulers. Het betreft vooreerst het nummer 128 uit de catalogus, te weten een uit 1727 daterende *1/2 écu aux Lauriers* afkomstig uit de muntslagplaats La Rochelle. Voornoemd referentiewerk vermeldt dergelijke stukken alleen met datum 1726, maar ook voor dit jaartal zijn de productiecijfers niet achterhaald. Stippen we nog aan dat voor 1727 wel hele *écu's aux Lauriers* uit La Rochelle teruggevonden zijn.

De tweede onbekende *1/2 écu aux Lauriers* werd te Strasbourg geslagen in 1730 (catalogus nr. 165), maar ook hier ontbreken nadere gegevens aangaande het produktieaantal.

Referentiewerken :

- DM J. DE MEY, *Les monnaies belgo-luxembourgeoises de Charles III à Guillaume I (1706-1850)*, Brussel, 1963.
- G V. GADCURY et F. DROULERS, *Les monnaies royales françaises de Louis XIII à Louis XVI 1610-1792*, Monte-Carlo, 1978.
- J F. JAECKEL, *Die Münprägungen des Hauses Habsburg 1780-1918 und der Bundesrepublik Österreich 1918 1964*, Basel, 1965.
- M J. MAZARD, *Histoire monétaire et numismatique contemporaine 1790-1963, Tome I 1790-1848*, Parijs Basel, 1965.
- VK A. VAN KEYMEULEN, *De munten van Maria-Theresia uit de Oostenrijkse Nederlanden 1744-1780*, Diest, 1973.

SAMENSTELLING VAN DE MUNTVONDST

A. OOSTENRIJKS KBIZERRIJK

MARIA-THERESIA (1740-1780)

Al de in de muntvondst aanwezige stukken, geslagen tijdens de regering van Maria-Theresia, werden uitgegeven voor de provincie Brabant. De te Antwerpen vervaardigde stukken tonen als muntteken een handje, de te Brussel aangemunte stukken hebben als muntteken een engelenkopje.

1. Antwerpen - 1/2 dukaton 1753 - VK 62d.
2. Brussel - Kroon op naam van Frans I 1762 - VK 136.
- 3-4. Brussel - Kroon op naam van Frans I 1765 (2ex.) - VK 139b.
5. Brussel - Kroon 1764 - VK 150a.
6. Brussel - Kroon 1765 - VK 151c.
- 7-8. Brussel - Kroon 1765 (2 ex.) - VK 151d.
9. Brussel - Kroon 1765 - VK 151e.
10. Brussel - Kroon 1766 - VK 152a.
11. Brussel - Kroon 1766 - VK 152b.
12. Brussel - Kroon 1767 - VK 153a.
13. Brussel - Kroon 1769 - VK 155a.
14. Brussel - Kroon 1772 - VK 158.
15. Antwerpen - 1/2 kroon op naam van Frans I 1756 - VK 167.
- 16-17. Antwerpen - 1/2 kroon op naam van Frans I 1757 (2 ex.) - VK 168.
18. Brussel - 1/2 kroon op naam van Frans I 1758 - VK 169a.

19. Brussel - 1/2 kroon op naam van Frans I 1759 - VK 170 var.
20. Brussel - 1/2 kroon op naam van Frans I 1763 (over 1762) - VK 174.
- 21-23. Brussel - 1/2 kroon 1758 (3 ex.) - VK 180.
24. Brussel - 1/2 kroon 1758 - VK 180 var.
- 25-26. Brussel - 1/2 kroon 1763 (4 ex.) - VK 185.
- 29-32. Brussel - 1/2 kroon 1764 (4 ex.) - VK 186.
33. Brussel - 1/2 kroon 1765 - VK 187a.
- 34-37. Brussel - 1/2 kroon 1766 (4 ex.) - VK 188.
38. Brussel - 1/2 kroon 1767 - VK 189a.
- 39-41. Brussel - 1/2 kroon 1768 (3 ex.) - VK 190.
42. Brussel - 1/2 kroon 1769 - VK 191.
- 43-44. Brussel - 1/2 kroon 1774 (2 ex.) - VK 196.
- 45-47. Brussel - 1/2 kroon 1775 (3 ex.) - VK 197.
48. Brussel - 1/2 kroon 1779 - VK 200.

JOSEF II (1780-1790)

49. Brussel - Kroon 1783 - DM 97.
50. Brussel - Kroon 1784 - DM 97.
51. Brussel - Kroon 1789 - DM 97.
- 52-53. Wenen (A) - 1/2 kronentaler 1788 (2 ex.) - J 43.
- 54-58. Wenen (A) - 1/2 kronentaler 1789 (5 ex.) - J 43.
59. Wenen (A) - 1/2 kronentaler 1790 - J 43.
60. Milaan (M) - 1/2 kronentaler 1789 - J 43.
- 61-62. Wenen (A) - 1/4 kronentaler 1788 (2 ex.) - J 42.
- 63-64. Wenen (A) - 1/4 kronentaler 1790 (2 ex.) - J 42.
- 65-69. Kremnitz (B) - 1/4 kronentaler 1788 (5 ex.) - J 42.
- 70-73. Kremnitz (B) - 1/4 kronentaler 1789 (4 ex.) - J 42.
- 74-83. Günzburg (H) - 1/4 kronentaler 1788 (10 ex.) - J 42.

LEOPOLD II (1790-1792)

84. Wenen (A) - 1/4 kronentaler 1791 - J 93.
- 85-88. Wenen (A) - 1/4 kronentaler 1792 (4 ex.) - J 93.
- 89-90. Günzburg (H) - 1/4 kronentaler 1791 (2 ex.) - J 93.

FRANS II (1792-1835)

91. Wenen (A) - Kroon 1793 - J 134.
92. Kremnitz (B) - Kroon 1793 - J 134.
93. Praag (C) - Kroon 1797 - J 134.

94. Günzburg (H) - Kroon 1796 - J 134
 95. Wenen (A) - 1/4 kronentaler 1793 - J 132.
 96. Wenen (A) - 1/4 kronentaler 1794 - J 132.
 97-100. Kremnitz (B) - 1/4 kronentaler 1793 (4 ex.) - J 132.
 101. Kremnitz (B) - 1/4 kronentaler 1797 - J 132.
 102. Praag (C) - 1/4 kronentaler 1797 - J 132.

B. FRANKRIJK

LODEWIJK XV (1715-1774)

Parijs (A)

103. 1/3 écu de France 1722 - G 306.
 104-106. 1/2 écu aux lauriers 1726 (3 ex.) - G 313.
 107. 1/2 écu aux lauriers 172 (?) - G 313.
 108. 1/2 écu aux lauriers, jaartal onleesbaar - G 313.
 109. 1/2 écu à la vieille tête 1771 - G 315.
 110. écu aux lauriers 1735 - G 321.

Rouen (B)

- 111-112. 1/2 écu aux lauriers 1726 (2 ex.) - G 313.
 113-114. 1/2 écu aux lauriers 1729 (2 ex.) - G 313.
 115. 1/2 écu aux lauriers 1732 - G 313.
 116-119. 1/2 écu aux lauriers, jaartal onleesbaar (4 ex.) - G 313.

Lyon (D)

120. 1/2 écu aux lauriers 172 (?) - G 313.
 121-122. 1/2 écu aux lauriers, jaartal onleesbaar (2 ex.) - G 313.
 123. écu au bandeau 1739 - G 322.

Tours (E)

124. 1/2 écu aux lauriers 172 (6 ?) - G 313.

Poitiers (G)

- 125-126. 1/2 écu aux lauriers 1726 (2 ex.) - G 313.
 127. 1/2 écu aux lauriers 1730 - G 313.

La Rochelle (H)

128. 1/2 écu aux lauriers 1727 - G - .

Bordeaux (R)

129. 1/2 écu aux lauriers 1728 - G 313.

130. 1/2 écu aux lauriers, jaartal onleesbaar - G 313.

Bayonne (L)

131. 1/2 écu aux lauriers 1727 - G 313.

132. 1/2 écu aux lauriers 1728 - G 313.

133. 1/2 écu aux lauriers 173 (?) - G 313.

134-135. 1/2 écu aux lauriers, jaartal onleesbaar (2 ex.) - G 313.

136. 1/2 écu au bandeau 1763 - G 314.

137. 1/2 écu au bandeau, jaartal onleesbaar - G 314.

Toulouse (M)

138. 1/3 écu de France 1721 - G 306.

139. 1/2 écu aux lauriers 1726 - G 313.

140. 1/2 écu aux lauriers 1727 - G 313.

141-142. 1/2 écu aux lauriers 1729 (2 ex.) - G 313.

Montpellier (N)

143. 1/2 écu aux lauriers 1726 - G 313.

Dijon (P)

144. 1/2 écu aux lauriers 1726 - G 313.

145. écu aux lauriers 1730 - G 321.

Nantes (T)

146. 1/2 écu aux lauriers 1728 - G 313.

Lille (W)

147. 1/2 écu aux lauriers, jaartal onleesbaar - G 313.

148-149. 1/2 écu au bandeau 1746 (2 ex.) - G 314.

150. 1/2 écu au bandeau 1750 - G 314.

151. 1/2 écu au bandeau 1754 - G 314.

Amiens (X)

152. 1/2 écu aux lauriers 1728 - G 313.

153. 1/2 écu aux lauriers 1729 - G 313.

Aix (S)

154. 1/2 écu aux lauriers, jaartal onleesbaar - G 313.

155. écu aux lauriers 1726 - G 321.

Rennes (9)

156. 1/2 écu aux lauriers 1728 - G 313.
 157-159. 1/2 écu aux lauriers 1729 (3 ex.) - G 313.

Pau (koe)

160. 1/2 écu aux lauriers du Béarn 1730 - G 313a.
 161. 1/2 écu au bandeau du Béarn 1752 - G 314a.
 162. 1/2 écu au bandeau du Béarn 1756 - G 314a.

Metz (AA)

163. 1/2 écu aux lauriers 1726 - G 313.

Strasbourg (BB)

164. 1/2 écu aux lauriers 1728 - G 313.
 165. 1/2 écu aux lauriers 1730 - G - .

Muntslagplaats niet meer te bepalen

- 166-169. 1/2 écu aux lauriers, jaartal onleesbaar (4 ex.) -
 G 313.
 170. 1/2 écu au bandeau 1745 - G 314.

KONINKRIJK XVI (1774-1792)

Parijs (A)

171. 1/2 écu aux lauriers 1784 - G 355.
 172. 1/2 écu aux lauriers 1791 - G 355.
 173. écu aux lauriers 1790 - G 356.
 174. 30 sols 1792, an 4 - M 12.

Bayonne (L)

175. écu aux lauriers 1788 - G 356.

Perpignan (Q)

176. 1/2 écu aux lauriers 1786 - G 355.

REGERINGSPERIODE EN MUNTSLAGPLAATS NIET MEER TE BEPALEN

- 177-178. 1/2 écu, jaartal onleesbaar (2 ex.).

André VAN KEYMEULEN